Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. Число 280. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 2. грудня, 1921. VOL. XXIX. No. 280. Jersey City, N. J., Friday, December 2, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

НОВЕ РІШЕННЄ РОБІТНИЧОЇ РАДИ ПРО ПРАЦІ НА ЗЕЛІЗНИЦЯХ

ШІКАГО, Илинойс, 30. падолиста. — Робітнича Зелізнича Рада видасть завтра далекойдуче орeченне про правила праці на американських зелізницях.

Головна частина сього оречення відноситися буде передовсім до того, які роботи може сповняти кождий ґатунок зелізничих робітників. Зелізнича Робітнича Рада дає більшу свободу зелізничим зарядам в доборі робітників до ріжних робіт. Вона зносить ріжні обмеження в тім згляді та дозваляє зарядам вживати часто чорноробочих, нефахових робітників до робіт, які давнійше могли виконувати лише фахові. Так, примірoм, до розбирання тягарових возів не конче вживати фахових столярів, як се було обовязковим на основі попередних правил, але буде вільно уживати навіть робітників, що нічого не знають про карпентерку. З огляду на те, що таких правил є богато, то зелізниці будуть могли заощадити богато гроша, бо нефаховим робітникам платиться загально богато менче, як фаховим.

ПРИЗНАЄ „ОТВЕРТУ ШАПУ".

Хоч ся частина правил займає велику частнну оречення Ради, та все таки не вона, а друга частина готова набрати великого розголосу в краю. Се оречення про юнії. Зелізнича Рада станула на становищи, що зелізниці мають право наймати робітників без огляду на те, чи вони належуть до робітничої юнії, чи не належуть. Значить, вона станула на становищи „отвертої шапи". Однак, як сама Рада звертає увагу, з того ще не виходить, що зелізниці будуть зараз зривати всякі зносини з юніями; юнії зелізничих робітників такі сильні, що зелізничі підприємства не будуть могли наймати робітників, як зачнуть наймати поза юніями. Зелізнича Рада се признає і висказує надію, що зелізничі підприємства та робітничі юнії дійдуть скоро до якогось порозуміння межи собою.

Цікаво, що представники робітничої ґрупи на Раді, котрих там є трох на 9 членів Ради, не протестували проти оречення Ради, але приняли його в цілости. Кілько разів давнійше Рада видавала яке рішенне проти юній, представники робітничої ґрупи усе не годилися і протестували осібною заявою, що називалася опінією менчости.

ЯПАН ЖАДАЄ БІЛЬШОЇ ФЛЬОТИ.

ВАШІНҐТОН, 30. падолиста. — Японський представник адмірал Като поставив на вашінґтонській конференції для зменчення морських зоружень формальне домаганнє признати Японови право удержувати більшу фльоту, як йому признавало внесенне американського уряду. Як давнійше неформально, так тепер формально Япан домагається, щоби японська фльота виносила не 60 процент містоти американської зглядно англійської фльоти, але 70 процент.

Американські та англійські морські знатоки стоять на становищи внесення Гюза і признають японське домагание за неможливе до приняття.

СПРАВА ШАНТУНҐА ГРОЗИТЬ НЕВДАЧОЮ КОНФЕРЕНЦІЇ.

Безпосередні переговори межи японськими та китайськими представниками в справі китайської провінції Шантунґ, котру загорнули Японці, не довели до нічого супроти того, що обі сторони станули на зовсім протилежних становищах. Китайські делеґати домагаються, щоби Япан зараз віддав їм провінції і сейчас відкликав японську опліцію.

Другою перешкодою для успіху являється непорозуміннє межи Японом та Китаєм в справі провінції Манджурії, щодо котрої Китай також поставив до Японy далекойдучі домагання, на котрі Япан не хоче згодитися.

З огляду на сі дві справи конференції не ворожать великого успіху в далеко-східних справах.

БІЙКА НА ТЛІ МОЛОЧАРСЬКОГО СТРАЙКУ В ОКОЛИЦІ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 30. падолиста. — Хоч молочарські компанії постаралися о судову заборону проти робітничої юнії молочарських візників, забороняючу їм вести звичайну в страйк діяльність, мимо сього молочарські страйкарі обїздили на скорім, туристичнім автомобілі молочні стації, а в кількох місцях поважно потурбували страйколомів.

Молочарська юнія заявила, що вона вже видала приказ свому адвокатови внести просьбу до суду о виданне заборони проти поліції, щоби поліція не мішалася до страйку.

ТОВПА В ТЕКСАС ЗЛІНЧУВАЛА МУРИНСЬКОГО ХЛОПЧИНУ.

БОЛИНҐЕР, Тексас, 30. падолиста. — Тут злінчовано 15-літнього хлопчину-Мурина, обжалованого за те, що він напав на 9-літну білу дівчину. Як товпа почала збиратися, щоби піти лінчувати хлопчину, шериф заарештував хлопця, всадив його на автомобіль та пробував утечи з ним. Однак товпа дігнала шерифа, відобрала Мурина, привязала його до дерева і розстріляла.

НОВА КЛІНІКА В НЮ ЙОРКУ.

Медична Колеґія Корнельського Університету (Корнілл Юніверситі) відкрила 1-го листопада свою нову клініку, де хорі за невелику плату, можуть одержати лікарську пораду від специялісті у всіх галузях медицини і хірургії та лічиться під їх доглядом. Нова клініка устроєна на новий спосіб, а саме не як добродійна інституція на лад прочих нюйорських лічниць, що як свідомо, своїм лікарам не платять і від пацієнтів не беруть плати. Лічниця Корнельского Університету оплачує своїх лікарів, між ними членів медичного факультету та визначних представників лікарської науки і практики, і за те від хорих вимагає невеликої оплати, саме стільки, щоб покрити свої кошти і удержати клініку. За візиту в однім окремім відділі клініки (напр. внутрішних хоріб, хороб очей, психіятричнім і т. д). платиться одного доляра, за основні лікарські оглядини і екзаменацію всего здоровля два доляри і пядесять центів, за консултацію специялістів, окремі студії і писане звідомлення десять долярів. Ліки, окуляри, фотоґрафії „Екс-Рай" клініка достарчає по своїм коштам. Кілька призначена для тих, хто не хоче або не потребує милостині, та з другого боку не має стільки грошей, щоб специялістам платити високі офісові гонорарі. Деякі лікарі в Ню Йорку ставилися неприхильно до нової інституції, боючися що вона буде шкодити приватній лікарській практиці. Одначе Академія Медецини в Ню Йорку затвердила плян сеї лічниці, так як лише таким способм пацієнти можуть невеликим коштом мати усі можливости діягнози і лічення. Такі платні клініки вже є в Бостоні, Брукліні, Клівленді і Шікаґо.

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ В НЮ ЙОРКУ.

В понеділок, дня 28. с. м., о 4-ій годині сполудня прибув митрополит Андрій Шептицький в товаристві пароха катедральної церкви о. М. Кінаша з Филаделфії до Ню Йорку.

На Пенсилвенійській стації привитали його: адміністратор української дієцезії в Злучених Державах о. П. Понятишин і парох Ню Йорку о. Н. Підгорецький, а також сусідні священики о. Л. Левицький з Пасейку, о. Й. Чаплинський з Перт Ембою, о. В. Лотович з Бруклина і представники українських організацій.

Митрополит має забавити в Ню Йорку два тижні.

На слідуючу неділю запросила митрополита пасейська українська громада на концерт, який відбудеться в Пасейку в його честь.

ЩО СКОНФІСКОВАНО В ЮРІ У ЛЬВОВІ?

Між сконфіскованим матеріялом находяться крім книжок комуністичного змісту, комунікатів, обіжників і приказів центрального комуністичного комітету, слідуючі письма: „Розбиті кайдани", „До земляків Східної Галичини", „Народне Слово", „Українське Слово", „Наша Правда", „Нове Життя", „Світ", „Новий Мір", „Відповідь", „Народ", „Роботнік Польск", „Ілюстрований Народний Календар" і „Український Голос".

ЗАГРОЗА „ВПЕРЕДОВИ".

Дирекція львівської поліції загрозила по раз останній редакції „Вперeду", що як не перестане „тенденційно передставляти річи, зогижувати польську суспільність і видкликати ворожий настрій зі сторони українського населення", то закриє ґазету.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

НАРІКАННЄМ НЕ ПОПРАВИТЬСЯ ҐАЗЕТИ

Є деякі люде, що нарікають на „Свободу" — бо вона їм не до вподоби. Кождому догодити не мож, бо є всякі люди. Отже й „Свобода" не мусить старатися приподобатися кождому.

Що иншого однак, коли хтось хоче видіти в ґазеті більшу ріжнородність, ніж є до тепер, або бажавби її розширити. З такими людьми „Свобода" мусить числитися, бо уважає їх за своїх приятелів.

ЩОБИ ОДНАК ЦЕ ОСЯГНУТИ, НЕ ВИСТАРЧИТЬ НАРІКАТИ, ЩО „СВОБОДІ" ЩОСЬ ТАМ БРАКУЄ; ТРЕБА ЩЕ ДАТИ „СВОБОДІ" МОЖНІСТЬ СЕБЕ СКРІПИТИ І ПОЛІПШИТИ.

СЕ МОЖ ЗРОБИТИ ЛИШЕ В ТОЙ СПОСІБ, КОЛИ КОЖДИЙ УКРАЇНЕЦЬ БУДЕ ПОЧУВАТИСЯ ДО ОБОВЯЗКУ:

1. ПРИЄДНАТИ „СВОБОДІ" НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.
2. НАПИСАТИ ПИСМО ДО РЕДАКЦІЇ І ПРЕДСТАВИТИ СПОСІБ, ЯК ПОЛІПШИТИ „СВОБОДУ".

Ніхто не може нарікати, що „Свобода" дорога, бо передплата виносить:

На рік	$ 7.00
На пів року	$ 3.75
На три місяці	$ 2.00
В Джерзи Сіті і заграницею:	
На рік	$10.00
На пів року	$ 5.00
На три місяці	$ 2.75

Гроші посилати чеками або моні-ордерами: "SVOBODA", 83 Grand Street, JERSEY CITY, N. J.

АРМІЯ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 1. грудня. — Армія Франції тепер виносить 818,000 людий. Після нового пляну, який правительство предложило парляментови, сила французької армії виносила би 661,000 людий.

ГАБСБУРҐИ НА ВИГНАННЮ НА ОСТРОВІ.

ФУНЧАЛ, остров Мадейра, 1. грудня. — Мешкання бувшого австрійського цісаря Кароля і його жінки Зити пильнує лише один поліцай.

Ґубернатор острова майор Акасіо Корреа Пінто трактує їх яко почесних гостий.

Габсбурська пара замешкала у віллі „Вікторія".

ЗАСУД НА СМЕРТЬ УБИЙНИКА 10 ЖІНОК.

ВЕРСАЙ, Франція, 1. грудня. — Суд засудив Француза Ляндрý, котрий убив десять жінок і одного хлопця, на смерть.

КІЛЬКО КОШТУВАЛА ВІЙНА?

208 міліярдів американських долярів коштувала всесвітна війна, після побіжних обчислень американського економіста Гоґарта. А кілько знівечено людського життя, кілько лишилося вдів, сиріт та калік? Хто счислить сі втрати?

КУРСИ ДОМАШНОГО ЧИТАННЯ.

Федеральне Просвітне Бюро в Вашінґтоні почало видавництво т. зв. „курсів домашнього читання" для тих, хто хоче само-образоватись та читанням книг здобути собі освіту і знання. Курси ті мають обняти всі области науки, техніки і літератури та подати для кождої области показчик найліпших книжок і черґу читання. Кождий курс можна пройти самостійно або під проводом Просвітного Бюра. В тім посліднім случаю хто пройшов трехрічний курс і предложив писменний доказ, що всі книжки прочитав і зрозумів, дістає від Просвітного Бюра і за підписом федерального Комісара Освіти свідоцтво скінчення курсу. Книжки до читання можна дістати з кождої публичної бібліотеки.

Доси видано коло дванайцять курсів домашного читання (Гом рійдінґ корс). Між ними є курси по всесвітній і американській історії, соціолоґії, старинній, середновічній і новочасній літературі і т. и. Хто хоче познакомитись з найбільшими творами світового письменства, може покористуватись „Курсом великих літературних біблій", в котрій входять твори Гомера, Данте, Шекспіра, Гете. Курс „Трийцять світових проводирів" дає огляд життя і творчости великих діячів людської історії від Мойсея і Сократа до Ґалілеї, Моліера, Пастера і Толстого.

Для технічних наук є окремі курси читання: курс мореплавства і морської інженерії, курс металурґії обіймаючий всі области зелізної і сталевої індустрії, курс будови машин і т. и.

Хто хоче занятись самообразованнем з помічю тих курсів може звернутись безпосередно до Просвітного Бюра (Bureau of Education, Home Education Division, Washington, D. C.).

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ В КИЄВІ

ВАРШАВА, столиця Польщі, 13. падолиста. — Редакція тутешнього дневника „Української Трибуни" одержала відомости, що вже кілька днів тому московські большевики почали втікати з Києва зі страху перед українськими повстанцями, котрі зібралися в напрямі лінії Макарів-Бородянка-Святошки.

Дня 7. падолиста вечером українські повстанці увійшли до Києва.

УКРАЇНСЬКІ ПОВСТАНЦІ ПОБИЛИ МОСКОВСЬКІ БАНДИ БУДЕННОГО.

ЛЬВІВ, 14. падолиста. — Українці, що прибули з Каменця Подільського, оповідають, що там до останнього часу українські повстанці вели завзяті бої з московською кіннотою ґенерала Буденного.

Ґенерал Буденний був зі своїми бандами в Каменці Подільському, відки його прогнали українські повстанці своїми смілими наскоками.

ЧЕРВОНІ ГОСТІ ПОЛЯКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ГАЛИЧИНІ.

КОЛОМИЯ, Галичина, 7. падолиста. — З румунських кругів сповіщають, що настрій тих кількох сотень большевиків, котрих повстанська хвиля відтяла в районі Каменця-Студениць-Калюса, надзвигайно пригноблений. Селянство все більше виявляє свою активність. Убивства большевицьких застав і розвідних „троек" поширюються, як пошесть. Про якийсь одпочинок у ночі годі і мріяти, бо щоночі наскакують повстанці. „Товариші", по словам самовидців, виглядають, як кури в дощ. Дня 2-го падолиста вони делеґували до польської влади над Збручем, біля гирла Дністра, своїх представників з прошенням перепустити їх всіх на територію Галичини. Їм відповіли, що се можливе лише при неодмінній умові роззброення й інтернування. Представники іс умови прийняли. З години на огдину сподіються тут червоних гостий.

СКУБУТЬ БОЛЬШЕВИКІВ.

СКАЛА НАД ЗБРУЧЕМ, Галичина, 7. падолиста. — Прибула сюди большевицька делеґація. Мета невідома. Гадають, що мають просити про перехід на правий беріг Збруча і про право захисту. На запитаннє, що діється на Великій Україні, рішучо відповідають: „Скубуть Українці зі всіх боків".

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ ЗЇЗД В БУДИНКАХ СВ. ЮРА У ЛЬВОВІ БУВ УЛАДЖЕНИЙ ПОЛЯКАМИ ДЛЯ ПРОВОКАЦІЇ.

ЛЬВІВ, дня 14. падолиста. — Грецько-католицьке духовенство в Галичині вислало до папи римського меморіял, в якому пише, що воно нічого не знало про большевицький зїзд в катедральних будинках св. Юра у Львові.

Сей зїзд був приготований і уладжений Поляками, які підступом дістались до салі одного з будинків св. Юра. Їх метою було виказати перед аліянтами, що навіть українська церква в Галичині большевицька, отже, що нібито Польща як поборює Українців то поборює большевиків і большевизм.

Ся підла підступна робота Полякам не вдасться, бо правда їх тільки скомпромітує а не поможе їм перед світом.

УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНИ ВБИВАЮТЬ ЛЮДИЙ, КОТРІ НЕ ВМІЮТЬ ГОВОРИТИ ПО УКРАЇНСЬКИ.

ТЕРНОПІЛЬ, Галичина, 10. падолиста. — В Каменці Подільському немає жадної влади. Міліція, яка з однаковою щиростю призвичаїлася служити кождій з тих численних влад, на протязі чотирох літ боротьби української демократії за державну суверенність там перебували, —виконує і тепер свої обовязки досить совісно, одмовляючись од політичних арештів. Міське самоурядованнє знову завмерло, хоч большевицькі військові організації, які ще животіють в Каменці, не виявляють жадної активности, очікуючи нової влади, на ласку котрої готові вже піддатись, бо виходу немає жадного. Немає й харчів. Большевики запалили на ст. Тарасівка і Бялин величезні маґазини збіжа, аби не залишилось воно для „контрреволюціонерів" „жовтоблакитників". Сей факт ще більше обурив селян і послужив гаслом до нових самосудів, часами цілком невинних людий, лиш за те, що вони не зовсім добре говорять по українськи. Всякий не-Українець, по їхньому розумінню, скритий або явний большевик і ворог народу, якого знищити є ділом спасення. Страшний суд кати в Україну принесли на свою-ж голову. 1-го листопада до Каменця підходила розвідка якоїсь реґулярної української кінноти. Сподіваються остаточної ліквідації каменецьких партизанських червоних банд з години на годину.

АНҐЛІЙЦІ ГОДЯТЬСЯ НА МОРАТОРІЮ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН, 1. грудня. — В тутешніх урядових кругах запевняють, що британські фінансисти і урядовці міністерства скарбу згодились на мораторію (відложенне сплати на якийсь час) для німецького воєнного відшкодовання.

ЩЕ І ЇМ БОЛЬШЕВИЗМУ ЗАБАГЛОСЯ.

ЛОНДОН, 1. грудня. — В деяких містах Портуґалії вибух большевизм, особливо в провінції Алемтехо.

Аліянти хотять інтервенювати для успокоєння краю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сіти і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ПОВСТАННЄ НА УКРАЇНІ.

Акція Петлюри і Тютюника. — Занято Гусятин, Камянець Подільський, Лянцкорунь, Винницю й Жмеринку. — Большевики в паніці тікають з Поділля. — Український уряд у Камянці.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

ОФІЦІЯЛЬНЕ БОЛЬШЕВИЦЬКЕ ПОВІДОМЛЕННЄ.

У берлінській большевицькій часописи „Новий Мір" з 4. листопаду надруковано таке офіціяльне повідомленнє:

„Останніми часами відновились напади українських банд на теріторію совітської України. У випущенім з цього приводу народним комісаріятом закордонних справ повідомленню між иншим сказано:

„25. жовтня банда в 50 душ, яка прибула з Польщі, напала на ст. Лянцкорунь. Друга банда в 400 душ піхоти й 200 душ кінноти при 4 кулеметах і 10 автоматичних рушницях перейшла 28. жовтня границю й напала на околиці Гусятина. В селі Іванівці бандити забили команданта відділу кордонної варти й чотирох червоноармейців. У селі Кримятнім бандити забили 20 червоноармейців і військового комісара. На ст. Жарнодинці бандити підпалили хлібні магазини...

„Того-ж самого 28. жовтня з польської сторони прибула банда в 1.500 душ. Коло містечка Городок зявилась банда в 500 душ і коло містечка Скалат — також банда в 500 душ. Є відомости, що до границі наближаються ще нові банди.

„Бандити везуть з собою богато зброї, яку роздають людности разом з приказом про мобілізацію, надрукованим у Тарнові від імени Української Республіки. Банди прибувають у прикордонні місцевости в повній бойовій готовости... Ми тут, очевидно, маємо до діла зі спробою здійснити плян центрального бандитського штабу, який ставить собі метою перекинути на теріторію совітської України значні сили"...

ПОВІДОМЛЕННЄ З ПРАГИ.

Празький кореспондент берлінської „Фосової Ґазети" телеґрафує 4. листопаду:

„Отаман Петлюра перейшов совітсько-українську границю, заняв Гусятин і Камянець Подільський і оголосив останнє місто тимчасовим осідком українського уряду.

„Сили Петлюри обчисляють тут ріжно. Разом з добровольчими загонами отамана Тютюнника, які творять аванґард Петлюри, всі його сили обчисляють тут у 20.000 душ.

„Петлюра перейшов границю не з польської, а з румунської сторони.

„Большевики очистили ціле Поділле."

ВІДОМОСТИ З УКРАЇНСЬКИХ ЖЕРЕЛ.

У Львові перші відомости про акцію Тютюника-Петлюри одержано ще дня 29. жовтня.

Після тих відомостий партизани мали заняти Жмеринку, Проскурів і Камянець.

На другий день ті відомости ствердились. З занятих місцевостий Поділля прибули особи, які оповідали такі подробиці:

Партизани 28. жовтня захопили містечко Лянцкорунь і розстріляли там усіх представників совітської влади й комуністів. Камянецька „чека", довідавшись про це, почала евакуацію, але партизани наспіли швидче, ніж їх сподівалися, й захопили представників совітської влади в свої руки.

Очищеннє краю від большевиків провадиться швидким тимпом. Занято Винницю й Жмеринський пляцдарм. Большевицькі відділи, які не схотіли скласти зброї чи прилучитися до партизанів, розстрілюються партизанською артилерією.

Надходять також відомости про селикий повстанчий рух на Київщині та Волині.

* * *

З моїх дотеперішніх дописів і коротших звісток читачі „Свободи" знають, що вибух повстання на Поділлю не є несподіванкою. На польсько-українськім і румунсько-українськім кордонах вже з кінця сього літа пахло порохом. Польсько-большевицькі й румунсько-большевицькі відносини останніми часами в такій мірі загострилися, що бракувало дрібниці, щоб счинився вибух.

Та ні Польща, ні Румунія не зважуються виповісти Росії війну. Так саме й большевики не сміють напасти на одну з цих держав. Кожна бо з цих сторін знає, що „хто піднесе меч — той від меча й загине".

Цею напруженістю відносин скористувався Петлюра, щоб підготувати свою акцію. В інтересі як Польщі, так і Румунії лежить утвореннє хоч тоненької стіни між ними й большевиками. Акція Петлюри, як що вона випаде щасливо, поведе до утворення такої стіни, й тому обидві ці держави неофіціяльно її підтримують. Коли-ж акція Петлюри випаде нещасливо, то Польща й Румунія спокійно дадуть йому впасти, а самі вмиють руки, бо-ж офіціяльно вони й тепер рішучо заперечують свою допомогу українським партизанам.

З такими нещирими й обережними союзниками Петлюрі буде надзвичайно трудно витримувати дальшу боротьбу з большевиками, які безперечно напружать усі свої сили, — а сили ці ще й нині досить великі, — щоб знищити свого ворога.

Одно тільки могло-б забезпечити акції Петлюри повний успіх: загальне повстанне всього селянства на Україні й перехід бодай частини червоних большевицьких військ на сторону повстанців. Найблизші дни іпокажуть, чи це дійсно станеться.

Берлін, 5. листопаду.

Радянин.

НА ПОМІЧ!

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи" з Европи).

Брешуть собаки, тож чому-ж не брехати і польським ґазетярам? Бреше собака на невинного чоловіка, то чому-ж не брехати і Полякам на Українців? Виє собака, коли чує небезпеку, то чому-ж і Полякам не вити, коли видять, що „креси сен курчом". Леститься собака перед своїм паном, то чому-ж і Польщі не леститись перед своїм паном Францією? Чому не брехати; чому не скавуліти; чому не леститись? Може пан кине яку кістку висохлій, збанкротованій собаці?

Може й кине, а може дасть „копняка" своїй собаці за всю песю службу. Та собака на те є, щоби брати охлапи і діставати копняки.

Брешуть пси, а ще ліпше вшехпольські ґазетярі. І так недавно розпустили вони вісти про „комуністичні" збори в церкві св. Юра у Львові. „Ґазета Львовска" (чи там шмата львівська) каже навіть, що священики вартували при вході.

Треба бути дурним як обцас, аби такі ідіотства писати, або треба бути собакою, щоби так брехати. Та польські шмати, що таке писали, на се не зважали. Їх собача етика одобрює усі средства, які тільки ведуть до нищення Українців.

Цілі того собачого брехання нам вже давно звісні. Щоби мати „чисті руки" перед антантою, а передівсім перед своїм паном — Францією, треба Українців у Східній Галичині представити яко „німецьку інтригу". Коли се показалось безуспішним, треба було зробити Українців „большевиками". На ту рецепту дістала Польща армію Галлєра. На тусаму рецепту хоче тепер винищити Українців.

Наші справедливі домагання найшли прихильність коли не у Франції, то в Анґлії, та інших державах. Наша справа стоїть перед рішенням. Польща чує, що Східна Галичина для неї страчена". І як потапаючий хапається бритви, так злодій брехні. Поляки хотять за всяку ціну представити Українців яко большевиків, щоби можна було дальше грати ролю „оборонця Европи перед большевизмом", а тимсамим, щоби можна було з „чистою совістю" арештувати, судити, бити, катувати, вішати і стріляти Українців — в імя „оборони Европи". І собака бреше, щоби пан позволив кусати; а що пан на се не дивиться, то собака і кусає.

Розливається по нашій Східній Галичині повінь нових арештів. Спелюнки польських дефензив заповнюються новими українськими жертвами. **Неодин з наших братів, що там попали і попадуть, вже не побачить волі, коли їм не підемо на поміч!** Голод, тиф та хороби здесяткують арештованих.

Ми не сміємо до того допустити! Ми не сміємо дати загинути нашим борцям, найкрасшим синам України! Нам дорога кожда одиниця! Досить жертв, досить мучеників! Ті, що попались за „ґрати польські", повинні чути, що ми за них не забули. З тих ніхто там не згине, коли ми про се подбаємо.

А подбати треба не лише словом, виказуючи перед світом польські брехні, але і ділом — грошевою підпомогою.

Недаймо світови забути за нас! Наші протести зробили се, що світ про нас знає. Наші дальші протести улекшать нашим браттям боротьбу за самостійність!

Наші жертви грошеві спасли не одному життє в ляцьких тюрмах. Наші дальші жертви поможуть нашим браттям, попавшим в кровожадні руки наїзника, перенести тортури польської „культури". Не даймо игнути нашим браттям і сестрам по ляцьких тюрмах! Спішім на поміч!

Ворог се спить. Щораз відбуваються нові арештовання Українців; щораз то нові засуди невинних; щораз то нові катовання, знущання. Польсько-шляхетська собака кусає. Задавити треба собаку! Розтоптати мусимо кровожадну змію! Кожду хвилю, кожду нагоду треба використати на боротьбу, на поборенне ворога. І в щоденнім зношенню з чужинцями маємо нагоду до того, якої ми дотепер не використовували як слід. Говорім знакомим нам чужинцям про „польську господарку" у Східній Галичині. Се має своє значіннє і впливає на витворенне публичної опінії. Наша справа позискає заінтересованнє і симпатії заграниці. Робім се, де тільки можемо! **Там знова де веде боротьбу наше Правительство, — поможім йому!** Найбільшою помочию є нині **народня позичка. Від її висліду залежить наша будучність!** Позичка є нині головним средством до дальшої боротьби за самостійність нашої Батьківщини. Через позичку покажемо також нашу політичну зрілість яку наші вороги заперечують.

Боротьба о самостійність не скінчена. Минула тільки одна часть її, в якій ми улягли перевазі ворогів. Приходить друга часть, в якій ми **мусимо виграти!** А виграємо тому, бо американські Українці прийдуть на поміч галицьким братям в рішаючій годині. Година та вибила нині. **Нині в руках американських Українці рішається дальша доля боротьби о нашу самостійність. Лише боротьбою добудемо своє право! А боротьба залежить від народньої позички.**

Наші мученики в польських тюрмах кличуть нас на поміч! Памятаймо, що визволимо їх лише через народню позичку!

Франкфурт над Меном, Німеччина, 12ц падолиста, 1921.

Ст. Ю.

ПРОФ. МИХ. ГРУШЕВСЬКИЙ І БОЛЬШЕВИКИ.

У відповідь на всілякі чутки, що останніми часами кружляють про нього в українській пресі, проф. Мих. Грушевський надрукував у „Вперед" слідуюче письмо, яке вносить промінь світла в цю темну справу:

„За останні місяці, — пише проф. Грушевський, — зявлялися ріжні звістки про мене по часописях (дещо з того і у Вашій), що я їду з товаришами по делеґації, українськими соціялістами-революціонерами, на Україну, то що їду до Львова, то що вже приїхав до Одеси, — або знову, що взяв представництво Укр. Черв. Хреста закордоном, став на чолі видавництва для шкіл радянської України і т. и. Люде з цього приводу звертаються з ріжними запитами, роблять ріжні висновки. Отже позвольте на сторінках Вашої часописи пояснити, що в тім є.

„Протягом цього року кілька разів переказувано мені від ріжних міродайних представників української радянської републики, щоби я сам чи з співробітниками прибув на Україну, став до культурної, наукової праці та потягнув своїм прикладом українську інтеліґенцію. **Та при тому підчеркувалося, що роботу я можу робити виключно наукову, культурну, всякої-ж політичної діяльности мушу виріктися й вийти з партії укр. с.-р.** Через це я не вважав цю комбінацію підхожою для себе, особливо після того, як член закорд. делеґації укр. с.-р. Мих. Чечель на місці в Харкові в липні-серпні с. р. вияснив, що **уряд укр. рад. реп. ніяк не годиться на леґалізацію партії у. с.-р.,** а центр. комітет цеї партії вважає необхідним, щоб його делеґація продовжувала діяльність закордоном в нинішному склад — себто і я в тому числі. В признанню заслуг цеї партії в українській революції і в свідомости її цінности для нашого трудового народу в будуччині, приступив я до цеї партії в часах її найтяжчого упадку, в 1919 р., щоби по змозі послужити її реорґанізації і ідеольоґічному піднесенню, і трудно мені відійти від неї, поки вона зістається під тяжкою нагінкою і не може стати на ноги.

„Потому я дійсно отримав пропозицію занятися орґанізацією міжнародньої помочі Україні, з мандатом Укр. Черв. Хреста. На цю тему мав розмову з тов. Чечелем голова радянського уряду Раковський, а зі мною представники У. Ч. Х. за кордоном. Пропоновано мені також стати на чолі науково-редакційної колеґії, що мала занятися виданням і закупном книг і шкільних приладів для шкільного і позашкільного вжитку укр. рад. републики. В обох справах я дав свою принципіяльну згоду, але заразом вияснив, що якісь значніщі наслідки Україні ця акція зможе дати тільки в тому разі, коли не сам я один займуся цими справами, але до роботи стануть ширші ряди обізнаних з цим людей. Отже я подав свої гадки про те, як мала-б бути орґанізована ця червонохрестна закупочно-видавнича робота під фірмою невтральних громадських орґанізацій як Черв. Хрест, Укр. Наук. Т-во, кооперативи, — щоби вона могла справді розвинутися реально, широко, успішно. В такому напрямі 14. IX. мною і деякими запрошеними евентуальними співробітниками-специялістами був списаний протокол з представниками місій рад. републики, і в ньому були зафіксовані головні принципи орґанізації роботи. Але, очевидно, **запроєктовані мною методи громадської орґанізації роботи не знайшли спочуття в правлячих кругах укр. рад. републики. Переговори перервалися і не відновилися.**

„Так стоїть справа. Я зістаюся закордоном і продовжую свою діяльність лише як член закорд. делеґації укр. с.-р. і орґанізатор укр. Соціольоґічного Інституту, не виконуючи ніяких инших доручень. Був я і тепер зістаюся при тому переконанню, що в інтересах українського народу українське громадянство, без ріжниці поглядів, повинно віддавати свої сили культурному будівництву в рамцях укр. рад. републики, заповнюючи живим змістом ці рамці проклямованої української самостійности, а з другого боку — що правляча комуністична партія для уратування соціял-революційних здобутків повинна як найтісніше звязатися з українськими радянськими соціялістичними партіями, покликати їх до роботи й зробити співучасниками державного й соціяльного радянського будівництва. Переговори, ведені мною і моїми товаришами з правлячими кругами укр. рад. реп. показали, що справа ще не дозріла. Отже всім, хто віддає боротьбу з цими кругами, приходиться ще раз узброїтися терпеливістю і віддати справу єдиному посередникови — часови.

З товариським привітом

Мих. Грушевський.

Відень, 29. X. 1921.

Зазначати й підкреслювати внутрішні суперечности цього листа нема потреби, бої кождий читач їх сам легко побачить. Одно лише можна сказати проф. Грушевському та його „товарищам": як би той „єдиний посередник — час" не зрадив тих, хто одинокою горожанською чеснотою вважає терпеливість. Бувають моменти в історії народів, коли страта часу — смерти подібна. Український народ саме тепер переживає такий момент, і час може простісінько пройти понад головами тих, хто замісць активности проповідує худобячу чесноту — терпеливість.

Р—н.

Роман зі Славної.

КНИЖЕЧКА.

Є вірні в мене други
І люба є рідня,
Одначе наймиліша —
Се книжечка моя.

І зжилася із нею
Діточая душа,
Бо в радости втішає,
А в смутку розважа.

Добро мені покаже,
Від злого відверта,
До Правди шлях прямує,
Де Воленька свята.

І ум мій молоденький
Огорне в блеск знання,
Щоб йти у путь правдиву —
Ніколи навмання.

І серденько мрійливе
Любовю уквітча
І чесноти квітками
Душу мені ввінча.

І другів я кохаю,
І люблю всю рідню,
Одначе найсильніше —
То книжечку мою.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОВІДОМЛЕННЄ.

На численні запити, які доходять до нас будьто приватною дорогою, будьто листовно, щодіється з депутацією, котра мала удатись до Вашінґтону, а до того часу не удалась, ми відповідаємо всім, як відпоручникам, котрі вже є вибрані, то є Українцям, американським сітізенам як і бувшим жовнірам американської армії, так і усім тим, котрі інтересуються сею справою, що слідує:

Як відомо вже почасти всім, наша Ліґа, себто „Ліґа Американських Сітізенів українського походження і бувших жовнірів американської армії" у Філядельфії, Па., піднялася доконати великого діла, то є: постаратися, чи вплинути на наш український загал в цілих Злучених Державах, аби в кождій місцевости зорґанізувати таку Ліґу, як тут у Філядельфії, і аби ті Ліґи вибрали своїх відпоручників, котрі малиб удатись до Вашінґтону в депутації і там перед правлячими кругами представити ті страшні кривди, яких допускається ляцька татарва на нашім невиннім народі в старім краю. І ми, яко сітізени та бувші жовніри американської армії, маємо до того повне право. Однак зазначуємо з натиском, що наша Ліґа не мала ніколи і не має на думці якихсь церемоній — таких, які би не принесли нашому народови хісна, себто: візьмемо відпоручників, поїдемо до Вашінґтону, побалакаємо з президентом з пятнайцять мінут, з секретарем заграничних справ таксамо, тай ще де з ким таксамо, попарадуємо чи подемонструємо по Вашінґтоні пару годин тай вернемо домів з надією, що Вашінґтон звернув на нас увагу. Отже так воно не є. Наша Ліґа робить роботу конкретну. Наша Ліґа старається за всяку ціну дістатися за брами до найвисшого тіла в справах заграничних, до сенату. А що се є получене з деякими трудноіцами, часами навіть з дуже великими, **то з тої причини справа протягнулась.**

Нехай ніхто не думає, що уряд нашої Ліґи спить, або справу збаґателізував. Наш уряд власне тепер в найбільшім напруженню над тою справою працює і от-от прийде хвиля, що поділиться з нашим загалом веселою вісткою, що наша депутація має в американськім сенаті переслуханнє в справі нашого нещасного краю.

Два тижні тому назад був предсідатель нашої Ліґи з нашим правним дорадником у Вашінґтоні через три дни і там конферували з сенаторами та конґресменами в справі нашого переслухання в сенаті, а також мусіли добре їх поінформувати про наші справи, щоби вони мали на чім опертись, аби справу в сенаті порушити й умотивувати та її піддержати.

Кождий може подумає, що справа тягнеться вже задовго, бо аж від половини серпня. Ми скажемо, що ні. Як би не одномісячні вакації сенату та конґресу взагалі, а кромі того американський буджет, то справа була би може і не перетягнулася. Сі дві причини справу нашу припинили. Але тепер, по висше згаданій конференції, заявили сенатори і конґресмени, котрі нашу справу форсують, що прийде вона на порядок дневний зараз в першім тижни, як збереться звичайна сесія конґресу, то є по третім грудни сего року. Супроти того нема причини попадати в зневіру, але навпаки: треба як найенерґечнійше приготовлятися до сего діла. Де ще нема Ліґи, там її сейчас зорґанізувати; де ще нема вибраних відпоручників, їх вибрати, щоби нас могло поїхати як найбільше, аби Американці могли видіти, що ми інтересуємося нашою справою.

Також просимо і взиваємо нашу Дієцезію, всі українські громади, всі уряди парохіяльні, всі центральні й місцеві орґанізації, щоби прийшли нам з помочию в тій важкій праці, а головно з помочию моральною. Українські часописи, як „Свобода" й „Америка", повинні би також докинути помічну цеголку в тій справі, бож се справа не філядельфійської Ліґи, але справа нашого поневоленого народу в старім краю, а тим більше, що се не є справа партійна. Супроти того ще раз кличемо: Будьмо готові, бо вже дуже короткий час, як будемо мусіти стати перед суд і там живими устами грімко запротестувати проти страшних кривд, яких дізнає наш нарід; а також запитатися, за що вложено на наш нарід так страшне ярмо й кайдани.

Філядельфія, Па., 29. падолиста 1921.

ЗА УРЯД ЛІҐИ АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН УКРАЇНСЬКОГО ПОХОДЖЕННЯ ТА БУВШИХ ЖОВНІРІВ АМЕРИКАНСЬКОЇ АРМІЇ:

Теодор Грицей, предс.,
Іван Борисевич, кас.,
Андрій Шостак і
Михайло Рибак, секретарі,
Михайло Дармограй, капітан.

ЗАКОН ПРОТИ ЛІНЧОВАННЯ.

Проєкт закона проти „лінчовання", предложений в Палаті Представників американського Конґресу конгресменом Даєром з Мізурі, передано поки що в Судову Комісію, але прихильники Даєрового внесення стараються, щоб воно пішло під голосовання ще перед закінченням теперішної сесії Конґресу в кінци листопада. Страшний звичай самосуду ще й досі не перевівся в Америці і за послідні часи налічується знов більше жертв „Лінчового суду", винних і невинних. Хоч конституція Злучених Держав гарантує кожній людині охорону і право законного суду, одначе показалося, що в богатьох случаях сами представники законної власти замикали очі і не перешкаджали самовілній розправі з проступниками, справжними чи лиш тільки підозрілими або й зовсім несправедливо обвинуваченими. Тому й закон звертається не лиш проти лінчуючої черни (моб) а й проти тих орґанів власти, що мають обовязок стояти на сторожі закона, а потурають лінчованню.

За участь в лінчованню, значить за участь в товпі чи зібранню черни, яка убиває людину на смерть, законопроєкт Даєра установляє кару тюрми від пяти літ до довірочного запертя. На стейтових та міських урядників, які мають обовязок і власть охороняти життя людини, а не ужиють усіх способів та сил, щоб захоронити її від смерти з рук лінчуючої товпи, наложено тюремну кару до пяти літ і грошеву до пяти тисяч долярів. Така сама кара призначена для тих орґанів власти, що не доложать усіх зусиль, щоб спіймати і віддати під суд учасників лінчовання. Врешті, по законопроєкту Даєра, кождий повіт, в котрім злінчовано людину, має заплатити урядови Злучених Держав, десять тисяч долярів, а ті гроші уряд має віддати родині убитого.

ДОПИСІ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Як Вунсакетська громада відсвяткувала день першого падолиста.

Коли инші українські громади в Америці, по чотиромісячнім накликуванню до складування позички національної оборони, щойно зачинають пригадувати собі свій народний обовязок супроти своєї вітчини і народу, то вунсакетські Українці сповнили сей обовязок зараз на перший зазив і давши тим примір иншим, йдуть в народній роботі безвпинно дальше. Вунсакетські Українці свідомі того, що на закупленню бондів національної позички, народна робота ще не кінчиться та що перед нами богато ще великої і тяжкої боротьби, як також, що до визвольної і побідної хвилі ще богато прийдеться зложити жертв і в грошах і в праци. І у сій трівкій свідомости вунсакетське українське громадянство не зражується ні що раз більше нечуваним ляцьким гнетом, ні заскорузлостю та сонливостю наших більших громад тут в Америці. „Кождий думай, що на тобі мілионів стан стоїть, що за долю мілионів мусиш дати ти отвіт" і вірний тому візванню нашого Франка, так думає і поступає кождий вунсакетський Українець, знаючи добре, що любов рідного краю не в словах а в ділах лежить.

І тому в день першого падолиста, у той великий і дорогий кождому українському серцю день, у треті роковини відродження старої Галицької Української Держави, рідної сестри Київської Держави, який лютий ворог Лях заслонив хвилево своєю гервоно-білою шматою, зійшлися вунсакетські громадяне на збори, де по коротких промовах Стефана Ґурбеля, Михайла Чагарина, Дмитра Римінника і инших, одноголосно і однодушно ухвалено наложити на себе добровільний, що-місячний податок на поміч і поратунок рідному краєви. Податок сей ухвалено складати так довго, доки над рідним краєм не зійде сонце свободи і волі. І се добровільне оподаткованнє себе се найкрасше пошанованнє памяти великого дня першого падолиста. А ся ухвала нехай буде вунсакетським Українцям в честь і славу а иншим українським громадам в примір і заохоту, бо так не відсвяткувала мабуть ні одна українська громада в Америці сего великого народного свята.

З признаннем піднести ще належить, що на тих же таки зборах до збирання сего податку зголосились добровільно слідуючі охотники-колектори: Стефан Ґурбель, Гнат Кравець, Михайло Яцишин, Яків Процишин, Михайло Карась, Петро Клекот і Петро Шевчук. Згадані колектори тішаться загальною симпатією і повагою поміж місцевим населеннем, тимто й надіятись треба як найкрасших успіхів. А ще з більшим признаннем піднести належить, що коли в кілька днів пізнійше розійшлися згадані колектори по домах, то від виконання сеї постанови не ухилився ніодин вунсакетський Українець, даючи тим доказ, що ми хочемо і мусимо визволити наш край з неволі і дати йому волю. Складали хто що міг, по кводру, пів доляру, доляру а й більше, але складали всі. Призбираний податок переходить пів сотки долярів. А судячи з дотеперішнього суксесу надіятись треба, що сума та постійно зростати буде кождого місяця. Але, колиб навіть остало так як є, колиб лише кождого місяця складала наша, мала числом але велика духом і любовю рідного краю, громада по пятьдесять долярів місячно, то за рік призбиралабся поважна сума шістьсот долярів, а се чимала пмоіч нашому краєви. А подумати тепер, колиб так всі українські громади в Америці оподаткували себе добровільно але стало і кождого року вислали до краю бодай яких пятьдесять тисяч долярів, то за один рік не булоб там нужди і голоду, за один рік за нашою помочию на січку пірвалиб наші браття кайдани неволі, на порох стерли би лютого ворога! А прецінь мимо такої помочі ніхто з нас не став би біднійшим, ніхто з нас не відчув би навіть сего, бо се булоб: громада по нитці...

Тимто перевівши у себе таку організацію, кличемо до всіх наших братів по цілій Америці: Оподаткуймо себе всі стало на поміч рідному краєви. Складаймо, хто кілько може, але складаймо всі і складаймо стало, складаймо кождого місяця. А користи такого сталого оподаткування будуть прямо необчислимі. Бо раз, що поширимо між собою народну свідомість і солідарність, поглубимо національну карність та виробимо почуттє народного обовязку; по друге: додамо нашим браттям охоти і витривалости в тяжкій боротьбі о визволеннє, усунемо побоюавння о „завтра" та переконаємо їх, що є хтось за ними, що дбає о них; а по трете: сею сталою помочию зломимо завзятий опір ворогів і звернемо увагу світа, що так довго не буде спокою в краю, доки нашому народови не буде признана цілковита независимість і окрема державність. Тож до діла браття Українці, деб ви не були і яких партійних переконань виб не були, оподаткуйте себе сталими місячними датками в користь рідного краю, нехай знає наш нарід на кого і о скілько числити може, нехай знає й ворог з ким має до діла! А щойно тим сталим оподаткованнем на поміч рідному краєви, в якім виявлена буде понад всякий сумнів любов до нашого народу, покажемо ся гідними братами тих, що життє своє принесли в обороні вітчини і щойно тоді здобудемо певно спільну і кождому дорогу ціль: **Волю Рідного Краю!**

Зауважити ще належить, що вунсакетські Українці не залишили нагоди і теперішної розоружної конференції, що відбуваєся зараз у Вашінґтоні і в сам день отворення тоїх конференції т. є. 12 с. м. вислали три телеґрами, щоби американському правительству пригадати і нашу справу. Телеґрам вислано по три до президента Гардінґа і секретаря Гюза від трех місцевих товариств. Від місцевого народного комітету, з підписом гр. Стефана Ґурбеля, Гната Кравця і Івана Янчишина — одна, від Запорожської Січи Відділ 206 У. Н. С. з підписами гр. Мартина Проборівського, Якима Шаравари і Дмитра Римінника — друга, а третя від Українського Сокола, Вділ Провидіння з підписами гр. Миколи Лотоцького, Миколи Польного і Андрія Сусли.

Коли вже мова про вунсакетську громаду, то поминути не можна і тої обставини, що тутейші Українці побіч політично-народної роботи не занедбують і громадської роботи, звертаючи пильну увагу на просвіту а ще більше на добре та патріотичне вихованнє своїх діточок. Знаючи на яку небезпеку винародовлення виставлена є тут наша дітвора, вунсакетські Українці докладають всіх сил і старань, щоби, коли вже не оминути то бодай припинити сю небезпеку, яка поважно тут на іміґрації загрожує будуччині нашого народу. І в сій цили вунсакетське громадянство, особливо наше патріотичне жіноцтво стараєся о патріотичне вихованнє своїх діточок дома а п. Гнат Кравець, місцевий учитель, о такеж вихованнє в школі. Недавно відбувся у нас величавий концерт, в якім головно пописувалися шкільні діти. Переповідати тут всіх точок богатої програми того концерту неможливо, зазначу лише, що концерт сей випав надсподівано гарно. А головна в сім заслуга п. Гната Кравця, що приготовляв його від довшого часу а навіть в часі вакацій не жалував праці і труду на проби співу і представлення. Але й дрібна дітвора виявила не аби яку любов до рідної пісні і штуки тим, що на проти ходила як найточнійше. Спільними отже силами діріґента і малих співаків всі діточі хори випали вдоволяючо. Не менче гарно випали також деклямації Марійки Чагарин і Гані Бабій. Колиж почалось діточе представленнє: „Пан Полковник" і на сцені показалась наша дітвора в народних строях, то від гучних оплесків задрожала ціла галя. Присутні родичі глядили на свою надію і потиху і з одушевлення і радости покотились по лицях їх рісні слези. Молоді аматори вивязались зі своїх роль так удачно, що й старші моглиб їм позавидувати тої вправности, різкости і відваги з якою пописувались вони у першім своїм виступі. Зворушуюючою була також деклямація п. Анастазії Янчишин: „Лист жінки іміґранта", що змістом своїм так дуже підходила до серця кождого, особливо під теперішню хвилю. На закінченнє концерту виведено сценічний образок: „На Тарасовій Могилі", в якім на причуд гарно вивязались зі своїх роль Петро Козак в ролі хлопця, Михайло Яцишин знаменитий аматор-артист і незрівнаний Михайло Гагарин в ролі козака-бандуриста. По сім відспівали ще діти кілька найновійших січових пісень і загальним: Ще не вмерла, покінчився сей прегарний діточий попис, що на довго остане в памяти вунсакетських Українців. Найбільше певно вдоволеним є п. Гнат Кравець, що дочекався так гарних жнив своєї тяжкої праці. І жнива сі нехай будуть заохотою до дальшої його праці.

А з нагоди сего патріотичного виховання нашої молодіжи відзиваємося горячим покликом до всіх Українців в Америці: Виховуйте свої діти в українськім дусі! В кождій українській хаті нехай буде український прапор, стіни кождого нашого дому нехай прикрашені будуть побіч святих образів портретами великого Т. Шевченка, Ів. Франка, Богдана Хмельницького і инших. Розказуймо своїм дітям про нашу бувальщину та учім любити їх рідний край і нарід. В дома говорім з дітьми лише по українськи та все і всюди пригадуймо їм: „хто вони, яких батьків ,ким і защо закуті"... Памятаймо, що яка наша молодіж, така й будучність наша!

Громадянин.

СКРЕНТОН, ПА.

Віче і представленнє.

В суботу вечером, 26. падолиста б. р., відбулося в нашій місцевости народне віче, а по нім театральне представленнє.

Віче було в справі помочі для українського правительства Східної Галичини, а головний реферат виголосив прибувший з Вашінґтону др. Лука Мишуга. Перед отвореннєм сего віча скрентонський хор під проводом місцевого дякоучителля, п. С. Пелиха, відспівав гимн американських Українців „Далека ти, а близька нам". Ся пісня зробила велике вражіннє на всіх щирих Українців і загріла їх до більшої любови своєї безталанної вітчини. Але треба тут з жалем сказати, що коли роздалися громові звуки сеї пісні, то в тій хвилі діявол вселився в тіло тейлорських большевиків, бо як предсідатель п. Белеґай відкрив віче, то біснуваті Тейлорці почали неможливо пищати і верещати. От вони давай пигати д-ра Мишугу, чи не міг би він вигнати леґіона з їхньої свинської утроби...

На запит їхнього учителя, котрий учительського семинара і на очи не бачив, роздався межи людьми крик: „Доктор Мишуга не є доктором медицини, але доктором прав!" Др. Мишуга, яко добрий правник і знавець людських душ, побачив, що большевикам брак десятої клепки, отже порадив їм іти до Олифанту, а там є богато лікарів і майстрів, котрі їм поможуть. Тейлорська „бабаязя" і самозванчий учитель заверещали з радости, що дістали добру пораду. На другий день вони пішли до Олифанту і там їм вставили десяту клепку, після чого повернули до Тейлор без зубів.

По скінченню віча скрентонські аматори зачали представленнє „Душогубка". Нарід терпеливо сидів, не дивлячись на те, що вже був пізний час. Всі Скрентонці зістали по вічу на своїх місцях і тішилися, що струя українського життя ще не завмерла. Коли аматори показалися на сцені, то нарід зачав сипати оплески.

Тут треба вказати на заслугу о. Хомяка, котрий уже пару тижнів наперед постарався розпродати тікети. Також велику працю поклав дякоучитель п. С. Пелих, котрий старанно повиучував пісні в представленню і хор, дуети та соля. Помимо того, що так богато мав праці через цілий час, він був сам режісером і характеризатором. Таких людий нам як найбільше потрібно. Честь і слава йому за його невтомиму працю!

В представленню Анна Пелих відограла жінку Андрія. Її роля була тяжка, бо треба було заховати в своїм серці вірну любов до мужа і спокій душі без всякої заздрости. Її гра була чаруюча, бо її характер надавався якраз до сеї ролі.

Петро Дочич, її муж, повний поваги, в души вірність до своєї жінки Оксани, аж поки не зломала його любови гарна їх наймичка Марина. П. Дочич грав знаменито, без всякої критики.

Марія Ґруцеляк, яко наймичка, коли появилася на сцені, то гук оплесків гримів. Вона має незвичайно гарний мецо-сопрановий голос і вміє ним орудувати як правдива артистка. Такі-ж артистичні були і її рухи на сцені. Зі своєї ролі вона вивязалася напричуд гарно.

Ролю старого діда відограв Ілько Ткач. Його характеризація в глибоких старечих рисах висказувала божество і доброту, котрою він перестерігав Марину від зла. Гарні акценти його слів було чути кождому виразно, його рухи і вдача відбилися в душах присутних, бо кождий ґейби бачив діда в своїм ріднім селі. Нема критики, бо варта похвали; люди самі бачили і знають.

Маму Оксани відограла Марія Макута. Вона в грі відріжнялася своєю здібностю. Її любов материнська і страждання з плачем приводили гостий до плачу — хто мав чуттє сердечне. Її гра була оріґінальна, без всякого удавання, зовсім правдива.

В антрактах співали: Катерина Пелих і К. Томан дует „Скажи мені правду", а К. Пелих сольо „Така її доля" в супроводі фортепяна і скрипки. О. Гришко і Е. Василенко співали також соля. В співачках скрентонських є добрий матеріял. Се є будучність і скарб українського народу.

Честь і слава для Вас всіх, співаки й аматори, за Вашу працю на народній ниві! Ви є сівачі людського щастя та носителі краси й естетики українського народу. Ви, з Вашим учителем С. Пелихом, є добрим приміром для других синів і дочок України, котрі повинні ступати Вашими слідами. А тоді слава Ваша і слава України не вмре, не загине в далекій чужині!

Гість.

КЛІВЛЕНД, О.

Горе народним зрадникам!

Мій товариш отримав від свого брата зі старого краю лист, в якім є написана цікава річ про тих Українців, котрі пристали на польське. Я прочитав сей лист і наводжу тут се, що є важнійше.

Дорогий Брате! Гаврило Волошин, Михайло Кузик і Василь Раківський минувшого року повернули з Америки тай свою реальність в Біличи продали, а купили в Баличах, бо в Баличах ліпша земля ніж у Біличи. Сего року ґрунт добре обсіяли і коли всьо збіже звезли до стодоли, тоді місцеві Українці їх спалили. Всі три висше згадані говорять, що на них селяни кривим оком дивилися ще від самого початку, за се, що вони зреклися своєї рідної нації, а пристали на польське. І тепер бояться, що як побудуються, то їх знов спалять. Верталиб назад до Білича, але не мають місця, бо свою землю продали.

До сеї цікавої новинки я позволю собі пару слів сказати. Видно, що такі зрадники, котрі вирікаються свого народу, не будуть мати місця між українською суспільностю. Вже ті часи минули, коли Українці своє покидали, а приставали на польське. Нині такі Українці, котрі зрікаються свого, не повинні нігде мати місця між українським народом.

Як видно з сего листа, то Українці вже зрозуміли, що й польські кольоністи на українських землях у Східній Галичині мусять уступитися, бо з ними зроблять тесаме, що з висше згаданими перекінчиками. Є отже надія, що мазурські зайди помандрують там, відки прийшли. Се є наука для Українців.

В. Д.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Проч з комуною!

Дайте позір, щирі Українці в Пасейку, на жидівських та московських аґентів, котрі приїзджають зі своєю сліпою комуною межи спокійний український нарід і зачинають по кутиках ширити свою пропаґанду. А приїхало їх тут аж кілька штук і зачали свою шалену аґітацію. Вони ходять по хатах зі своїми брошурами і представляють людям російсько-жидівське царство. Говорять, що України не треба, але най буде лише єдина неділима жидівська комуністична Росія. Не пхаються ті Лейбові наймитки на прилюдні місця, бо знають наперед, що їх чекає такасама заплата, яку вони вже дістали в инших місцевостях.

Приїхали ті аґенти ще й до Пасейку людий туманити, але то лиш до часу, доки не впадуть в руки щирих тутешних Українців. А тут є добрі українські козаки і тверді у них кулаки!

Я радив би тим виродним синам неньки України, котрі пускаються в Пасейк на лови, щоби вони стрималися зі своєю смердячою комуною, а взялися до якоїсь чесної роботи. Свою смердячу комуну най вони зґублять по дорозі і най стануть в ряди своїх щирих українських братів. А як не хотять бути людьми, то до стиглої мами з ними! Обійдеться без них! Нас є велика сила і ми не боїмося зрадників нашого українського народу, а рівнож слідимо, щоби де вишукати тих хвостатих чортів, котрі спокою ніколи не люблять.

Тутешні Українці поступають вперед з усім: як позичка оборони Галичини так і просвітна робота йде скорим кроком. От тепер будується в нас українська школа в добрім і здоровім місци, в самій середині Пасейку. Се все робиться за стараннем щирих Українців, котрі гуртуються при українській гр.-кат. церкві, якою завідує наш взірцевий парох, о. канонік Л. Левицький. Се старий, сивий як голуб священик, але щирий робітник на ниві релігійній і народній. Честь і слава таким священикам, котрі стали до великого народного діла враз зі своїм щирим народом.

А Ви, молодші віком Отці духовні, беріть собі примір з нашого старенького душпастиря. Ставайте враз з нами до народної праці! Нема ріжниці, чи Ви є гр.-католицькими чи православними священиками. Ви всі є слугами Божими і дітьми свого народу, тож бороніть нашу вітчину від проклятих Ляхів і большевиків, за що Вам наші брати за океаном щиро подякують і запишуть Вашу працю в золотих книгах на віки. А наше молоде поколінне буде гордитись Вами, що мало добрих і щирих священиків, котрі невсипучо для його добра працювали.

А вам, зрадники, наємники ворожого табору, котрі шкодите нашій праці, ганьба і сором! Ви будете носити ту чорну пляму за зраду нашого народу і повезете її до старого краю, бо не обмиєтеся з неї навіть терпентиною. Ваша підла аґітація користи вам не принесе, а за зраду діждетесь сухої гиляки.

Михайло Припхан,
член У. Н. Союза.

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

НЕ ВБЮ ЙОГО!

Оповіданнє з життя задунайських Запорожців.

(Продовженне).

„Значить, то ми вбили його?!" крикнув старший. „Чи не хочеш ти твій власний злочин звалити на других? Що ти, Запорожець робиш тут, в нашій стороні? Вже ти звідси не вилізеш... так як тамтой. Лиш вже нікому буде сипати могилу над твоїм стервом!"

Запорожець лиш показав рукою на скалу за ними і крикнув: „Чуєте? Хтось добираєся до ваших коний!"

Нєкрасовці забули, що вони буцім то пішоходи, що перед ними свідок їх злочину, та що і він має рушницю. Ще не договорив, як оба відвернулися від него і метнулися за скалу. Козакови лише того треба було. В млі ока зазубелав коня, сів на него і чкурнув у хащу. Зразу взяв у праву руку долі рікою, щоби, як попадуть на його тропу, гадали, що він поїхав далі туди, куди й їм була дорога. Так їхав яку тисячку кроків і повернув на ліво, віхав на зарінок. Тут кінь не лишав ніяких слідів, отже вони, як би слідкували за ним, мусіли би стратити його тропу. Перебрив ріку, вернувся зарінком по тім боці назад і щез в кущах проти того місця, де полишив був душегубів. Їх проклони долітали аж до него. Доказ, що крадіж і заміну коня відкрили, але за конокрадом не пішли. Не пішли, бо не знали куди. Слідів на камени і в білий день не доглянулиб, не то тепер, в ночи.

Наміром Токаренка було пильнувати хвилі, коли обидва Нєкрасовці вирушать в дальшу дорогу. Хотів пуститися їх слідом. Але, чоловік стріляє, а кулі носить Бог. Сон одолів його. З просоня схопився, коли сонце вже визирало зза гори. Хоч не сумнівався, що Москалі вже відїхали, обережність казала йому провірити се. Взяв у руку рушницю, коневи казав ступати за собою і обережно, прокрадаючись крізь кущі, дібрався аж до леговища. Воно було пусте. Обійшов кущами скалу за леговищем, щоби бачити, чи вони не скрилися за скалою, там де вчера стояли їх коні. Не було ні коний ні їх самих. Отже поїхали дальше, може й гадаючи, що здоганяють його. В траві знайшов їх нинішну тропу. Пішов за нею і зайшов аж до місця, де вчера зійшов був з мурави на зарінок. Отже вони слідкували за ним. Хотіли знати, куди поїхав. На зарінку, очивидно, стратили слід. Що за ним вже дальше не слідкували, доказувала друга, поворотна тропа, рівнобіжна до попередної. Вона вела назад, в ту сторону, куди тепер і йому була дорога. Токаренко пустився сею тропою. Слідив, чи по дорозі де не збочували, головно там, де по край дороги були місця пригідні на засідку. Як би убийники були здогадалися, що він поїхав в сторону противну від тої, яку показувала його перша тропа і як би були уважали за можливе, що він буде ступати по їх слідах, то були би безпечно засіли на него. Але і в місцях на засідку їх тропа ішла дальше. Не збочували нігде і взагалі нігде не задержувалися. Бачучи, що засідки не потребує боятися, Запорожець пустив коня на взаводи. Як хотів наздігнати і, мусів квапитися. Гнав як вихор, бо кінь був добрий. Козак лиш час до часу приоставав, щоби допевнитися, що їде тропою.

Сонце вже стало з найвисшого місця, до якого підійшло було, сходити в низ, коли нагло побачив пару коний, але тільки одного верхового. Ще було далеко, отже не міг розпізнати, що се за людина. Щоби скочити в бік і скритися в кущах, вже було запізно. Верховий, що скоро наближався до него, добачив його, бо став вимахувати шапкою.

„Се безпечно Тимко", погадав, „бо оден кінь іде люзом. І очи видно пізнав мене, коли вимахує шапкою".

Запорожець підігнав коня і по хвили зїхався з Тимком.

„Ну?" спитав.

„Моя подорож через гору пішла ліпше і скорше, ніж я зразу гадав, бо коні добрі. Ліпші, ніж мій був. Я вже перед півночию був на місци. І продрімавсь троха і худоба висапалася. Перед якою годиною переїхали попри мене тоті два. Я стояв в кущах може яких пятьдесять кроків до них і добре бачив. Догадався, що то вони, бо під одним був мій кінь. Я перетрусив вантаж коня, якого вкрав їм. Там є ріжні дрібнички, козачий одяг, очивидно стягнений з убитого, гаманець з грішми, дві пістолі, порохівниця і шабля. Шабля показує, що убитий був, як не якийсь знатний, то все таки богатий козак".

Тимко розповідав се їдучи чвалом біля Токаренка. Сей лише слухав, насупивши брови. Скінчивши своє оповіданнє, Тимко їхав далі мовчки, зразу попліч з Токаренком, опісля висунувся наперед.

„Чи покмітив що?" спитав Токаренко, бачучи, що його провідник зупинив коня і озираєся.

„Ось тут мусиш рішитися", відповів Тимко. „Чи просто до Ізмаіла, чи слідкувати далі за ними. Як до Ізмаіла, то мусимо взяти у праву руку. Ми на висоті північного кінця озера Катлабух. Ізмаіл по тім боці озера, низше його полудневого кінця. Як не хочеш спізнитися до Ізмаіла, то мусиш залишити погоню. Їх тропа іде дальше Іванкою ід півдневи. Їх і наша дорога розходяться".

„Погано! Чорт би їх... „забурмотів Токаренко. „І служба свята річ і гріх випустити з рук душегубів... Та ще й таких, що вбили мабуть товариша, Запорохця... Чи не можна би яким способом проховзнутися до Ізмаіла проміж Катлабух і Дунай, так щоби був вовк ситий і коза ціла? Щоби одною дорогою і за ними слідкувати і до Ізмаіла заїхати?"

„Така дорога є. Звідси вона веде простісько до Ізмаіла. Але я вів тебе не на ту просту і коротшу дорогу, лише довшою, окружляючи Катлабух, бо буває, що тота коротша дорога, замість до Ізмаіла, заведе подорожного, як якого, до неба або до пекла. Кацапи душегуби мабуть потерпають, що тобі таки готова прийти злобна думка перейняти їх. На сей случай мабуть загадил відстрашити тебе сею небезпечною дорогою. Вона веде через бездонне багно, яке можна пройти лише за провідником. Провідник дуже дорогий, бо він важить своїм життем. Гребля в рідкім болоті розмокла, розлізлася. Як провідникови поховзнеся нога, то пропаде в болоті, як камінь в воді".

(Дальше буде).

ВАЖНЕ ДЛЯ ВП. ПП. СЕКРЕТАРІВ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА.

Сим повідомляєсь Вп. ПП. Секретарів відділів У. Н. Союза, що висилка календарів на рік 1922 для членів У. Н. Союза вже розпочалась і що в остатних днях вислано на адреси ПП. Секретарів посилки календарів для слідуючих відділів:

91 (3 пакунки), 338 (3 пакунки), 108, 100, 77, 109 (2 пакунки), 385, 230 (2 пакунки), 301 (2 пакунки), 55, 146, 320, 80, 107, 355, 308 (2 пакунки), 259 (2 пакунки), 220 (2 пакунки), 218 (3 пакунки), 300 (4 пакунки).

Всі повисші вимінені посилки зістали вислані American Railway Express дня 30. падолиста. Котрий би з висше згаданих Відділів не дістав з якоїсь причини посилки до 10 днів від дня вислання календарів, нехай повідомить адмін. „Свободи".

ЧЕХИ Й КАРПАТО-УКРАЇНЦІ.

„Deutsches Volksblatt" з 28. жовтня вмістило цікаву статтю Івана Фокшая під заголовком „Die Lage der Authenen in der Tschecho-Slowakei" з якої подаємо найзамітнійші думки.

На засіданню Союза Народів 17. жовтня с. р. намагався чеський делеґат Осуський змалювати всі добродійства, яких ніби зазнають закарпатські Українці від Чехів. Він очевидно рахував на те, що Союз Народів не знає точно положення на Карпатській Україні. В дійсності річ мається зовсім инакше.

26. жовтня 1918 підписала „Національна Рада" карпатських Українців в Америці умову з теперішнім президентом Масариком, на основі якої Карпатська Русь приєднується, як автономна країна зі своїм власним соймом і власним ґубернатором до Чехословаччини. Сюж умову затвердив Сан-Жерменський мировий договір, силою якого на чолі Карпатської Руси стоїть ґубернатор, іменований на предложеннє чехословацького уряду президентом і відповідальний перед соймом закарпатської Руси.

Одначе хоч уже три роки минає від постанов сього договору, та все таки закарпатські Русини не мають ні сойму ні взагалі ніякого власного законодавства. Чехи не мають найменшого наміру шанувати власні зобовязання або міжнародній договір; противно, вони все роблять, аби припинити національний та ультукрний розвиток Русинів.

Хоча карпатські Русини вважають себе членами українського народу й такими вважають їх Москалі та весь світ, алеж чеські москвофіли навіть із соціял-демократичного табору все ще мріють про велику Росію та во імя сеї ідеольоґії не допускають карпатських Русинів до виконання права самовизначення. Ба що більше! Вони пятнують Русинів, що недвозначно заявляють свою приналежність до великої української сімі, як „зрадників славянської справи"! Чехи роблять найбільш недоречні експерименти з карпато-українським шкільництвом. У двох ґімназіях вони завели московську викладову мову, і навіть дітей в мукачівській бурсі примушують говорити по московськи! Вже на самім початку Чехи нарушили автономію Карпатської України тим, що першим ґубернатором її іменували Чеха. Правда, другим ґубернатором був Українець, др. Жаткович. Алеж він мав у своїх руках тільки позірну владу, а в дійсности він на кожному кроці був залежний від чеського віцеґубернатора, який не допустив його ні до одного самостійного виступу. Всі протести проти знасилування автономії, проти деспотичної та невідповідальної чеської адміністрації з безперестанним станом облоги і з полевими судами були безуспішні. Наслідком того др. Жаткович був приневолений зректися влади й повернувся до Америки.

Чехи прогнали брутально галицьких Українців, які незвичайно прислужилися для піднесення освіти й народньої свідомости карпатських Українців, зі всіх посад і просто залляли весь край 22.000 чеських урядовців, поліцаїв і жандармів, котрі поводяться на Карпатській Україні, наче в завойованому краю. Недавно рішили вони на зборах в Мукачеві знести українську мову в народніх школах і завести московську.

Карпатські Українці протестують проти „Карпатська Росія" яку завела чеська влада, а домагаються назви „Карпатська Русь" (Rusinsko).

З огляду на таке безоглядне нехтування автономії Карпатської України чеським урядом, Українці на випадок остаточного вирішення карпато-української справи розважують уже тепер думку, чи не ліпше буде їм одірватися від Чехів і приєднатися до котрого небудь иншого сусіда, який забезпечив би їм як найповнійшу свободу національного й культурного розвитку.

УПАДОК МОСКОВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ ДУМКИ

Горстка російських конспіраторів, вихованих на безплодній міжнародній доктрині, перевезена 1917. р. в Росію контрабандою в запльомбованих возах, доказала неймовірного чуда. Вони заволоділи величезною світовою імперією, одною з найбільших, які знає історія, й удержались вже чотири роки при власти, не вважаючи на те, що **їх режім завернув шесту частину землі культурно й економічно кілька століть узад.** Над сею загадкою хто-ж не ломить собі голови? Я певен, що й найчервонійший німецький або англійський комуніст завдає собі або довіреним товаришам теж питаннє: Як се можливо? Се-ж проти всякої методи і рації! Він же добре знає, що **фраза ex oriente lux** (світло зі сходу), для політичних і соціяльних, **може „брати" тільки некритичних дурнів.**

Вузонькі межі часописної статті не позволяють мені аналізувати сього, з політично-історичного боку незвичайно інтересного питання, та нехай мені буде вільно сьогодня спрямувати увагу читачів на одну прояву сеї **безмірної трагедії**, якій імя: **Ленін і тов.**, прояву, яка хоч в обмеженій частині пояснює ґенезу і зміст сеї траґедії.

Маю на думці **бувшу російську інтеліґенцію чи може красше аристократію.**

Деґенерація її, сеї будь-що-будь високоталановитої верстви, була видна ще до революції, та у ній і пісся неї се виродженнє перейшло всяку уяву. Вся мартова революція, вся Керенщина, із Львовими, Мілюковими, Савінковими, із усіми кадетами і ес-ерами, показується сторонньому дослідникови яко **один великий дім божевільних.** Та чи самі тільки активні політики такі?

Отсе що тільки появилась книжка **„Царство Антихриста"** — збірка статтий **Д. Мережковського, Д. Філософова, В. Злобіна й З. Гіпіуса** на злободневні теми останніх часів. Імена, як бачимо, дуже поважні. Перше з них навіть і зі світовою славою визначного письменника-поета. Недавно читали ми також розмову котрогось із европейських журналістів з М. Ґорким, який повеличався перед світом, що ненавидить 85% русского народу— селянства, бо воно не любить теперішніх червоних царів, а кого Ґоркий любить, окрім Леніна, не виходило ясно з тої розмови. Мережковский і тов. подали про артистичну симетрію. „Царство Антихриста", написане протягом останнього року в Польщі, так і палає пристрасною, можна сказати, червоною ненавистю до Леніна, його прихильників, слуг, усіх установ і діл. Та даремно глядати-мете у сих вигуках чогось позитивного, прояви любови, сеї головної творчої сили

Вибачайте, Мережковський і тов. також не без кохання, і саме не щасного — без обопільности. Вони закохались у Польщу. Чимало гимнів і сонетів воспіли в її честь і на славу її краси, а в передмові до збірника сих поезій читаємо слезоточиву елеґію на недостачу взаїмности коханки: „Єто моя обманутая вѣра въ Польшу". Зрадлива коханка не слухала намови Мережковського, що визволена від большевиків „Россія не стал бы торговаться съ нею" та що „русскій народъ давно понялъ, что лучше имѣть малую территорію, чѣмъ никакой", тільки заключила мир із большевиками за ціну таких нужденно маленьких земель, які одержала в Ризі. Таж Мережковський і тов. були-б їй дали вдвоє і троє стільки, по Дніпро, а може й по Волгу. „Россія свиня" (се слово самого Мережковського, з часів коли революцію і Леніна й чутки не було) велика, то і є із чого різати!

Я ставлю Мережковського, яко поета, висше Ґоркого, та яко громадянина геть низше. Коли Ґоркий діждався льоґічних і неминучих наслідків своєї писменської діяльности, здійснення своїх ідей, признався до свого рідного потомства і остав йому вірний. Мережковський натомісць удає, що він не батько своїм дітям, та дає половину царства, щоби тільки хто спас його від них. З подібних мотивів я особисто волю Жида Троцького, ніж русского дворянина Бурцева. Хто з російських публіцистів підкопав більше російську державу, як теперішній видавець „Общего Дѣла"? Натомісць Троцький будь-що-будь сьогодня заступає сю державну ідею далеко красше Керенського, Савінкова і всіх, іmже ність числа.

Мені приходять нераз над думку погляди ріжних сторонніх чужинців про сучасну Московщину: большевики удержуються там не завдяки своїм абсолютним цінностям (вони їх не мають), тільки тому, що се одинокий тамошній елемент здібний до державного орудування. **З моментом, коли появиться нова державно-творча сила, большевизм пропада, як віск од лиця огня.**

Та чи ся сила появиться скоро? Про те, щоби вона не виросла у самій Московщині, добре дбають її теперішні володарі. На еміґрації-ж, де перед ведуть Мережковські, Бурцеви і т. п., справа дуже безнадійна. Якщо відродженнє східної Европи не виросте із кісток Олеґів, Володимирів і Ярославів, — і старої Київської Руси, то спілка з обмеженою порукою, заснована і підписана в Ризі, має перед собою поважну будуччину.

С. Т.

ГАМБУРГ	3 класа	$103.50	і 5 податок
ДАНЦІҐ	„ „	$106.50	
ЛІБАВИ	„ „	$110.00	

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ